

Utredning om jämställt ekonomiskt bistånd

13

SN 2018.037

§ 95

Utredning om jämställt ekonomiskt bistånd (SN 2018.037)

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott föreslår att:

- socialnämnden beslutar, i avvaktan på redovisningen av arbetet med riktlinje och utvecklingsplan för våld i nära relationer, att inte införa jämställt ekonomiskt bistånd i dagsläget och att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd därav inte ska kompletteras.

Ärendebeskrivning

Socialnämnden beslutade den 10 april 2018 § 51, att reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd skulle fastställas i enlighet med förslag. Socialnämnden uppdrog också åt socialförvaltningen att utreda hur riktlinjerna kan kompletteras med jämställt ekonomiskt bistånd till nämndsammanträdet den 11 september 2018. Socialförvaltningen har utrett frågan. Utifrån resultatet av bifogad utredning framgår att det är oklart vilken betydelse uppdelningen av biståndet har för ökad jämställdhet och vilka andra konsekvenser det i övrigt kan medföra för hushållet. Uppdelningen av bistånd bidrar till ökat administrativt arbete, då utredning och bedömning behöver göras utifrån hushållets inkomster. Ett införande av jämställt ekonomiskt bistånd skulle kräva en förändrad organisation inom vuxenheten. I dagsläget finns inte resurserna för att genomföra denna hantering. Socialförvaltningen följer utvecklingen på området och kommer under hösten 2018 i arbetet med att se över riktlinjerna och handlingsplanen för våld i nära relationer, utreda hur arbetet med våld i nära relationer ytterligare kan kvalitetssäkras. Förvaltningen kommer då att ytterligare titta på vilka metoder som är de bästa för att förvaltningen i högre utsträckning ska kunna uppmärksamma och arbeta kvalitativt med våld i nära relationer. Förvaltningen anser inte att det är uteslutet att införa metoder för jämställt ekonomiskt bistånd, men anser att det är viktigt att ta ett helhetsgrepp kring arbetet med våld i nära relationer, för att säkerställa de mest kvalitativa insatserna. Eventuella resurs- och organisationsfrågor behöver också utredas.

Yrkanden

Ordförande, Torbjörn Einarsson (C) yrkar att socialnämndens arbetsutskott föreslår att:

- socialnämnden beslutar, i avvaktan på redovisningen av arbetet med riktlinje och utvecklingsplan för våld i nära relationer, att inte införa jämställt ekonomiskt bistånd i dagsläget och att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd därav inte ska kompletteras.

Beslutsgång

Ordförande, Torbjörn Einarsson (C), ställer proposition på sitt eget yrkande och finner att socialnämndens arbetsutskott beslutar i enlighet därmed.

Beslutsunderlag

1. Utredning om jämställt ekonomiskt bistånd
2. Bilaga - Utredning Jämställt ekonomiskt bistånd

Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande

Expedieras till

Akten, förvaltningsledningen, verksamhetschef vuxenenheten

Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
------------------	------------------	--------------------

Tjänsteskrivelse

Utredning om jämställt ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

- Socialnämnden beslutar att jämställt ekonomiskt bistånd inte ska införas i dagsläget och att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd därav inte ska kompletteras.

- Socialnämnden noterar informationen.

Ärendet i korthet

Socialnämnden beslutade den 10 april 2018 § 51, att reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd skulle fastställas i enlighet med förslag.

Socialnämnden uppdrog också åt socialförvaltningen att utreda hur riktlinjerna kan kompletteras med jämställt ekonomiskt bistånd till nämndsammanträdet den 11 september 2018.

Socialförvaltningen har utrett frågan. Utifrån resultatet av bifogad utredning framgår att det är oklart vilken betydelse uppdelningen av biståndet har för ökad jämställdhet och vilka andra konsekvenser det i övrigt kan medföra för hushållet. Uppdelningen av bistånd bidrar till ökat administrativt arbete, då utredning och bedömning behöver göras utifrån hushållets inkomster. Ett införande av jämställt ekonomiskt bistånd skulle kräva en förändrad organisation inom vuxenheten. I dagsläget finns inte resurserna för att genomföra denna hantering.

Socialförvaltningen följer utvecklingen på området och kommer under hösten 2018 i arbetet med att se över riktlinjerna och handlingsplanen för våld i nära relationer, utreda hur arbetet med våld i nära relationer ytterligare kan kvalitetssäkras. Förvaltningen kommer då att ytterligare titta på vilka metoder som är de bästa för att förvaltningen i högre utsträckning ska kunna uppmärksamma och arbeta kvalitativt med våld i nära relationer. Förvaltningen anser inte att det är uteslutet att införa metoder för jämställt ekonomiskt bistånd, men anser att det är viktigt att ta ett helhetsgrepp kring arbetet med våld i nära relationer, för att säkerställa de mest kvalitativa insatserna. Eventuella resurs- och organisationsfrågor behöver också utredas.

Handlingar

- Tjänsteskrivelse Utredning om jämställt ekonomiskt bistånd 2018-08-16
- Bilaga - Utredning jämställt ekonomiskt bistånd, 2018-08-16.
- Socialnämndens protokoll den 4 april 2018 § 51.

David Gyllenstråle
Tf. Socialchef

Maria Cameron
Tf. myndighetschef

Ska expedieras till
Förvaltningsledningen
Verksamhetschef vuxenheten

Bilaga

Utredning - Jämställt ekonomiskt bistånd

Bakgrund

Socialnämnden gav socialförvaltningen i uppdrag på nämnden den 10 april 2018, att utreda hur man kan komplettera riktlinjerna med jämställt ekonomiskt bistånd, till nämndsammanträdet den 11 september 2018.

Jämställt ekonomiskt bistånd syftar till stärka arbetet med insatser som bidrar till att stärka såväl kvinnors som mäns förmåga till egen försörjning.

Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i det sociala välfärdsystemet. För verksamheten ekonomiskt bistånd finns två huvuduppdrag, att medverka och underlätta för den enskilde att få egen försörjning, samt att i avvaktan på egen försörjning bedöma rätten till ekonomiskt bistånd.

Jämställdhetsperspektivet inom verksamheten ekonomiskt bistånd innebär, i enlighet med socialtjänstlagen (SoL), att medverka till och underlätta för kvinnor och män att få egen försörjning. Det handlar om att kvinnor och män som ansöker om ekonomiskt bistånd blir bemötta och bedömda på lika villkor, samt att det stöd och de insatser som erbjuds är utformade utifrån kvinnors och mäns behov.

Mäns våld mot kvinnor är ett jämställdhetsproblem, som hindrar våldsutsatta att åtnjuta sina rättigheter och friheter och orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande.

Enligt 5 kap. 11 § SoL ska socialnämnden verka för att den som utsatts för brott får stöd och hjälp, och särskilt beakta kvinnor som är eller varit våldsutsatt. Jämställdhetsperspektivet inom ekonomiskt bistånd innebär således att det finns arbetsätt för att upptäcka våldsutsatthet och våldsutövare, samt att stötta de som är våldsutsatta och att de som utövar våld får relevanta stödinsatser.

Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen genomfört en *kartläggning (Kartläggning av socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd ur ett jämställdhetsperspektiv, delredovisning av regeringsuppdrag)*. Uppdraget kommer att slutredovisas i december 2018. Socialstyrelsens genomförda kartläggning är avgränsad till klientfokuserat arbete inom verksamheten ekonomiskt bistånd. Kartläggningen ska också belysa arbetet med att förebygga mäns våld mot kvinnor, och tar inte upp kvinnors våld mot män, våld mellan samkönade par eller annat slag våld mot kvinnor och män.

SOCIALFÖRVALTNINGEN

MYNDIGHETSAVDELNINGEN
TORGGATAN 11 · 186 86 VALLENTUNA
TFN: 08-587 850 00 · FAX: 08-587 854 03
WWW.VALLENTUNA.SE

Socialförvaltningen, myndighetsavdelningen redovisar nedan en analys utifrån socialstyrelsens kartläggning samt beskriver hur myndighetsavdelningens vuxenhet arbetar idag med ekonomiskt bistånd.

Analys utifrån Socialstyrelsens kartläggning

Förklaring av vissa begrepp

- *Våld-* avser primärt brotten i 3,4,6 kap. brottsbalken. Våldet kan handla fysiskt eller psykiskt våld (t.ex. slag, sparkar, hot, kränkningar och tvång) eller sexuella övergrepp. Handlingar som enligt gällande lagstiftning inte definieras som våld, men som ändå kan ingå i mönster av utsatthet; verbala kränkningar, isolering från familj vänner och omgivning, ekonomiskt utnyttjande eller emotionell utpressning.
- *Våld i nära relation-* Våld i nära relationer inkluderar alla typer av våld mellan närstående. Det gäller både i heterosexuella och samkönade relationer samt mellan syskon och inom andra familje- och släktrationer.
- *Ekonomiskt våld* – kan uttryckas genom ekonomiska hot, begräsningar av gemensamma tillgångar eller att tvinga någon att utföra ekonomiska olagligheter. Exempel på ekonomiskt våld är när någon kontrollerar hur partnern använder pengar, inte tillåter partnern att ha egna pengar, gömmer gemensamma tillgångar.
- *FREDA-* tre bedömningsinstrument; FREDA kortfrågor för att identifiera våldsutsatthet, FREDA farlighetsbedömning samt FREDA beskrivning.
- *Jämställdhet-* avser relationen mellan kvinnor och män och att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet.
- *Mäns våld mot kvinnor-* alla former av fysiskt och psykiskt inklusive sexuellt, hot och våld som riktas mot kvinnor. Omfattar även hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål.
- *Registerledare-* i hushåll inom ekonomiskt bistånd finns sökande och medsökande. En av parterna i hushållet blir registerledare (I vissa kommuner finns beslut om vem av parterna som ska bli registerledare, i Vallentuna är mannen registerledare).

Kunskapsläget

Socialtjänstens värderingar om kön påverkar bedömningen av mäns och kvinnors behov och därmed utformningen av verksamheten. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar, dock inte alltid samma insatser för att få sina behov tillgodosedda.

Livsvillkoren för ensamstående mödrar med ekonomiskt bistånd kan få påtagliga konsekvenser för barnens livsvillkor. Dessa barn bär på en sårbarhet inom flera områden.

Begränsade ekonomiska möjligheter påverkar såväl den psykiska som fysiska hälsan och minskar deltagande i olika sociala sammanhang. Det finns starka samband mellan att ha dålig ekonomi, arbetslöshet, ohälsa och utsatthet för våld.

Kunskapsläget avseende mäns våld mot kvinnor

Personer som under lång tid mottagit ekonomiska bistånd- både män och kvinnor är en grupp som är överrepresenterad i patientregister när det gäller att ha vårdats för eller avlidit på grund av yttre våld.

Våldsutövande män använder ofta ekonomin för att kontrollera kvinnorna. Förtrycket skapar begränsat handlingsutrymme och gör kvinnan ekonomiskt sårbar. Ekonomiskt våld mot kvinnor kan även innebära att kvinnan blir begränsad att delta i insatser som skulle leda till självförsörjning.

Arbete med att förbygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

En förutsättning för att våldsutsatta ska få adekvat vård, hjälp och stöd är att våldsutsattheten upptäcks. Några viktiga förutsättningar för att verksamheten ska kunna ställa frågor om våld är att:

- Verksamheten har en rutin för hur frågeproceduren går till
- Personalen får utbildning i hur de ska fråga om våld
- Personalen ställer frågorna i enrum för att personen ska få en trygg miljö
- Verksamheten har rutiner för vart personen ska hänvisas inom organisationen eller till annan verksamhet

Att fråga om våldsutövande ställer krav på att socialtjänsten är beredd att erbjuda stöd, för att det ska vara etiskt försvarbart att fråga.

Utöver ovanstående är det viktigt att personakten delas om det framkommer indikationer på att kvinnan i hushållet är eller kan vara våldsutsatt. I många kommuner lämnar ekonomiskt bistånd över ärendet för fortsatt handläggning till speciella handläggare eller våld i nära relations team.

Utifrån ekonomiskt våld är detta ett utvecklingsområde där det behövs kunskap och kartläggning för att uppmärksamma ekonomiskt våld och dess konsekvenser. Boendefrågan är en annan aspekt av våld i nära relation, då en våldsutsatt är i behov av att byta bostad, etablera sig på ny ort och i behov av skydd. Någon nationell samverkan kring detta finns idag inte och samarbete mellan kommunerna är inte tillfredställande till stor del, beroende på bostadsbristen.

SOCIALFÖRVALTNINGEN

MYNDIGHETSAVDELNINGEN
TORGGATAN 11 · 186 86 VALLENTUNA
TFN: 08-587 850 00 · FAX: 08-587 854 03
WWW.VALLENTUNA.SE

Arbetsätt och insatser ur ett jämställdhetsperspektiv

Individuell planering mot egen försörjning

Innebär att träffa individen för att upprätta en planering. Oftast innebär det att träffa paret tillsammans och sedan ha separata möten för att upprätta planeringen.

Utbetalning av ekonomiskt bistånd

Socialstyrelsens kartläggningen visar att det finns frågeställning kring vilken betydelse uppdelningen av biståndet egentligen har för ökad jämställdhet. Nationell vägledning efterfrågas av socialförvaltningar som deltog i kartläggning (Vallentuna kommun deltog). Socialstyrelsen hänvisar till att det finns brister i kunskapsläget, om huruvida ett uppdelat ekonomiskt bistånd verkligen leder till ökad jämställdhet eller vilka andra konsekvenser det i övrigt kan medföra för hushållet, och att det av den anledningen inte är aktuellt att i dagsläget utforma en nationell vägledning i frågan.

Kartläggningen visar att det finns farhågor om att ett uppdelat ekonomiskt bistånd kan leda till konflikter i familjen och eventuellt leda till upptrappning av våld. Uppdelningen av bistånd bidrar till ökat administrativt arbete, då utredning och bedömning behöver göras utifrån hushållets inkomster. Kartläggningen visar även att socialtjänstpersonal bedömt att det bästa arbetssättet är att låta kvinnan och mannen vara delaktiga, erbjuda flera alternativ för utbetalning och låta paret välja. Dock betonas vikten av att socialtjänsten måste uppmärksamma om det finns indikation på att pengarna inte går till exempelvis hyra och mat, eller om det framkommer indikation på att någon i hushållet inte får insyn i familjen ekonomi eller får tillgång till pengarna. I dessa fall kan utbetalningen behöva styras. Vidare så har det i kommuner där delad utbetalning tillämpats skapat konflikter mellan parterna i hushållet och socialsekreteraren.

Insatser för kvinnor och män

Det framkommer att det finns skillnader mellan kvinnor och män när det gäller deras behov av stöd och insatser för att uppnå egen självförsörjning. Det är av vikt att göra individuella bedömningar samt att insatsreportoaren anpassas utifrån de olika förutsättningar och behov som finns.

Vad innebär jämställdhet inom verksamheten ekonomiskt bistånd?

Innebörden av jämställdhet inom verksamheten ekonomiskt bistånd innebär att som chef och medarbetare vara medveten om hur sina normer och värderingar styr arbetet. Det handlar om att både kvinnan och mannen synliggörs i utredningar och att bedömning av behov av stöd och insatser görs könsneutralt. Det handlar om att kontinuerligt följa upp och analysera hur insatser och resurser fördelas mellan kvinnor och män, och eventuellt jämna ut eventuella osakliga skillnader.

SOCIALFÖRVALTNINGEN

MYNDIGHETSAVDELNINGEN
TORGGATAN 11 · 186 86 VALLENTUNA
TFN: 08-587 850 00 · FAX: 08-587 854 03
WWW.VALLENTUNA.SE

Arbete inom ekonomiskt bistånd ur ett jämställdhetsperspektiv

När det gäller planering mot egen försörjning är det viktigt att träffa parterna i ett gemensamt hushåll var för sig för att både kvinnan och mannen ska komma till tals och att standardiserade frågor ställs oavsett kön. Kartläggningen visar att målsättningen att träffa alla individuellt har visat sig vara en resursfråga för kommunerna.

Socialförvaltningens arbete med ekonomiskt bistånd och våld i nära relation

Socialförvaltningen har fem heltidsarbetande socialsekreterare som utreder: ekonomiskt bistånd, Bolots, arbetar vräkningsförebyggande samt arbetar med våld i nära relation.

Anledningen till att det är ekonomiskt bistånd som utreder våld i nära relation är att det med tidigare föreskrifter avseende våld i nära relation gjordes en utredning om den våldsutsattas förmåga att själv bekosta placeringen på skyddat boende. När föreskrifterna¹ ändrades blev arbetsuppgiften kvar på enheten för ekonomiskt bistånd, även om utredningen och innehållet i det stöd som socialförvaltningen ska erbjuda förändrats.

Ekonomiskt bistånd och ekonomiskt bistånd flykting –

Att utreda ekonomiskt bistånd innefattar att ha mottagningsfunktion för nya ansökningar, ha nybesök och utreda förstagångsrätten till bistånd. Det innebär även månatliga återsökningar av ekonomiskt bistånd. Socialförvaltningen har inte arbetet med digitalisering i denna fråga och därmed är det ett gediget administrativt arbete med hantering av inkomna handlingar. Arbetet innebär även att upprätta handlingsplaner mot självförsörjning. Socialförvaltningen har inte arbetet med digitalisering i denna fråga och därmed är det ett gediget administrativt arbete med hantering av inkomna handlingar.

På socialförvaltningen tillämpar vi delat ekonomiskt bistånd i de fall då individerna önskar detta, samt att vi frågar hur och till vem biståndet ska utbetalas.

Bolots och vräkningsförebyggande –

Bolots efter utredning till alla individer med tillfälligt boende samt uppföljning av insatsen. Bolots ges även till individer som riskerar att mista sin bostad, eller som har en osäker boendesituation.

Vräkningsförebyggande arbete

Om en individ riskerar att mista sin bostad ska socialförvaltningen använda bolotsverksamheten för ett uppsökande uppdrag så att socialförvaltningen om möjligt får till ett möte med individen, som förhoppningsvis kan leda till att bostadslöshet ej

¹ SOSFS 2014:4 – 1 oktober 2014

uppstår. Tid för möte erbjuds och eventuell utredning för behov av stöd genomförs utifrån den uppkomna situationen.

Våld i nära relation –

Hantering av akuta insatser om placering. Samverkan och utredning om skyddat boende eller öppenvårdsinsatser. Komplex utredningsarbete med mycket samverkan.

Våld i nära relation är ett omfattande och komplext arbete som kräver kunskap och mycket tidsåtgång, det är även ett arbete som är akutstyrt. Arbetet är akutstyrt utifrån att socialförvaltningen aldrig vet när en individ har behov av att söka stöd för våldsutsatthet och situationer kan emellanåt vara direkt livshotande för den våldsutsatta. Socialförvaltningen har inte implementerat FREDA som arbetssätt på hela socialförvaltningen, utan Vuxenenheten, ekonomiskt bistånd ansvarar för att utreda allt våld mot vuxna individer.

SOCIALFÖRVALTNINGEN

MYNDIGHETSAVDELNINGEN
TORGGATAN 11 · 186 86 VALLENTUNA
TFN: 08-587 850 00 · FAX: 08-587 854 03
WWW.VALLENTUNA.SE

§ 51

Revidering av riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd (SN 2018.037)

Beslut

Socialnämnden fastställer att:

- reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd.
- uppdra åt socialförvaltningen att utreda hur man kan komplettera riktlinjerna med jämställt ekonomiskt bistånd till nämndsammanträdet den 11 september 2018.

Ärendebeskrivning

På uppdrag av socialnämnden har socialförvaltningen reviderat riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd från år 2016. Revideringen har bland annat inneburit att uppdatera riktlinjen i enlighet med förändringar i lagstiftning, forskrifter och allmänna råd. Den reviderade riktlinjen ersätter den tidigare riktlinjen med diarienummer SN 2016.070. Syftet med riktlinjerna är:

- Att fungera som socialnämndens styrdokument för de handläggare som utreder och fattar beslut om bistånd.
- Att bidra till mer enhetliga bedömningsgrunder för att garantera likställighet och rättssäkerhet.

Yrkanden

Ordförande Torbjörn Einarsson (C) yrkar att socialnämnden fastställer reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd.

Jessica Johnson (L) yrkar som tillägg att uppdra åt socialförvaltningen att utreda hur man kan komplettera riktlinjerna med jämställt ekonomiskt bistånd till nämndsammanträdet den 11 september 2018.

Beslutsgång

Ordförande Torbjörn Einarsson (C) ställer proposition på sitt eget yrkande och på Jessica Johnson (L) tilläggsyrkande och finner att socialnämnden beslutar i enlighet därmed.

Beslutsunderlag

1. §47 Revidering av riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd
2. Tjänsteskrivelse - Revidering av riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd
3. Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Expedieras till

Akten, Samordnare, EC Försörjningsstöd

Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande

Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
------------------	------------------	--------------------